

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยและ
อภิปรายพร้อมทั้ง เสนอแนะความสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ใน
จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษากิจกรรม ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีนิเทศการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดกรณีนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดสมุทรปราการ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานนิเทศ
การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับกิจกรรมกรณีนิเทศการศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling)

คำทับเลือกโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทร
ปราการ และสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ

1.1 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
จำนวน 145 โรงเรียน สุ่มมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดจาก 4 อำเภอ ซึ่งจะได้
จำนวนโรงเรียน 72 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 9
โรงเรียน สุ่มมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งจะได้จำนวนโรงเรียน 4 โรงเรียน

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
และสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 3,103 คน สุ่มมาจำนวน 502 คน **จากโรงเรียน**

เรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแยกได้ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จำนวน 2,683 คน สุ่มมา
จำนวน 467 คน จากจำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ 72 โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดเทศบาล จำนวน 220 คน สุ่มมาจำนวน 35 คน จากจำนวน
โรงเรียนที่สุ่มได้ จำนวน 4 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่นแบบสอบถามแบบตรวจสอบ (Check list)
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งผู้วิจัย
ได้สร้างขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยวิจัย เมื่อได้แก้ไขเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้เลือกเป็นตัวอย่าง
ประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าความเที่ยง 0.95 เมื่อ
เห็นว่าค่าความเที่ยงสูงมากขอสมควรแล้วจึง นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปใช้จริงต่อไป

3. การส่งแบบสอบถามและการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งผ่านไปทางสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาอำเภอ สำนักงานการศึกษาเทศบาล และส่งไปยังโรงเรียนโดยตรง จำนวน 502 ฉบับ ได้คืน
จำนวน 488 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.21

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ผู้วิจัยได้ลงรหัสข้อมูล นำไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์ แล้ววิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ที่สถาบันบริหารคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กังทอไปนี้

1. ทำตารางแจกแจงความถี่และหาค่า ร้อยละ (%)
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ของครูจบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละประมาณ 68.84 เป็นเพศชาย และร้อยละ 31.16 เป็นเพศหญิง
ค่าหวั้ครุร้อยละประมาณ 77.43 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 22.57 เป็นเพศชาย
2. ผู้บริหารโรงเรียนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 33-46 ปี (ร้อยละ 42)
ส่วนครูสอนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-32 ปี (ร้อยละ 55.42)
3. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 21-40 ปี (ร้อยละ 39.13)
สำหรับครูส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 6-10 ปี (ร้อยละ 36.29)
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิสูงสุด ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 50.72)
ค่าหวั้ครุส่วนใหญ่มีวุฒิสูงสุด ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 51.42)

ผล การทดสอบสมมติฐาน

สำหรับสมมติฐานข้อที่ 1 การปฏิบัติในค่านกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษานี้ ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปแล้วพบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเห็นได้ว่า ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

กระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาระดับที่สำคัญได้ดังนี้คือ

โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.48$ S.D. = 0.56) ส่วนครูเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ช่วย เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.19$ S.D. = 0.69) แต่ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนยังสูงกว่าครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันทุกข้อ ยกเว้นข้อ 2 โรงเรียนได้จัดให้แม่ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนตั้งแต่ระยะต้น ระยะยาว ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.81 และ $\bar{X} = 3.34$ S.D. = 0.88) และข้อที่ 3 คณะกรรมการที่จัดทำโครงการนิเทศการศึกษาได้รับความร่วมมือจาก ($\bar{X} = 3.28$ S.D. = 0.85 และ $\bar{X} = 3.13$ S.D. = 1.01) ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับสมมติฐานข้อที่ 2 การปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษารองโรงเรียนประถมศึกษานี้ ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปแล้วพบว่าโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. กิจกรรมในค่านที่ผู้บริหารโรงเรียนช่วยเหลือครูในด้านการปรับตัวของครู ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ ตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.80$ S.D. = 0.50) ส่วนครูเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.30$ S.D. = 0.85) เมื่อ

เปรียบเทียบความแตกต่างโดยไชค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -6.55$) และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

2. กิจกรรมค่านหลักสูตร ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.45$ S.D. = 0.64) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย เช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.09$ S.D. = 0.79) แต่ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนยังสูงกว่าครู และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยไชค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

3. กิจกรรมค่านอุปการะการสอน ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.62$ S.D. = 0.62) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.16$ S.D. = 0.83) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยไชค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -5.87$) และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

4. กิจกรรมค่านการปรับปรุงวิชาที่สอน ปรากฏว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.57) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.47$ S.D. = 0.70) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยไชค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -4.06$) และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน ยกเว้นข้อ 50 ผู้บริหารโรงเรียนได้เสริมให้ครูไปศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือเลื่อนวิทยฐานะ ($\bar{X} = 4.28$ S.D. = 0.64 และ $\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.69) และข้อ 31 ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดค่าเบี้ย ป้ายนิตเพื่อแจกจ่ายสารหรือความรู้ ($\bar{X} = 3.81$ S.D. = 0.82 และ $\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.95) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ไร้มีความแตกต่างกันทางสถิติ

5. กิจกรรมค่านส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ปรากฏว่าโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า

ตนเองปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 2.81$ S.D. = 0.78) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.52$ S.D. = 0.90) แต่ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับที่สูงกว่าครู และเมื่อเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -3.27$) เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

6. กิจกรรมด้านการส่งเสริมการค้นคว้าทดลอง ปรากฏว่าโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าตนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.59$ S.D. = 0.63) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.28$ S.D. = 0.83) และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -3.90$) และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

7. กิจกรรมด้านการประเมินผล ปรากฏว่าโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าจะได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 2.96$ S.D. = 0.85) ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.66$ S.D. = 0.91) แต่ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารยังสูงกว่าครู และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่าที ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -3.35$) และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

โดยสรุปแล้ว ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า มีการปฏิบัติจริงอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 3.42$ S.D. = 0.53 และ $\bar{X} = 3.07$ S.D. = 0.70) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = -5.32$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน ยกเว้นความคิดเห็นในเรื่องผู้บริหารโรงเรียน ได้ส่งเสริมให้ครูไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และในเรื่องผู้บริหารโรงเรียนได้จัดให้มีป้ายการนิเทศเพื่อแจ้งข่าวสารหรือความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ครูและนักเรียนทราบ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการที่อยู่ในลำดับมากได้แก่โรงเรียนขาดงบประมาณ ผู้บริหารระดับสูงไม่ให้ความสนใจหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน ครูบางคนขาดความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงวิชาที่สอน ระบบระเบียบหรือขั้นตอนของการบริหารงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ครูไม่สนใจที่จะหาความรู้เพิ่มเติมหรือเลื่อนวิทยฐานะของตน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความวิตกกังวลในแบบสอบถามปลายเปิด พอที่จะสรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ โดยเรียงลำดับได้แก่เรื่องขาดงบประมาณสำหรับจัดทำอุปกรณ์การสอน ขาดอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีงานด้านอื่น ๆ มากจึงไม่มีเวลาปรับปรุงโรงเรียน และขาดบุคลากรทำหน้าที่งานการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 33-46 ปี อายุราชการ 21-40 ปี วุฒิสูงสุด ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า การที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย **ซึ่งอาจ** จะมีความคล่องตัวในการบริหารโรงเรียนและบริหารด้านวิชาการได้ **พอสมควร** ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ตามชนบทที่ห่างไกล บางโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ทุรกันดาร อีกทั้งอายุตัว อายุราชการ และวุฒิคงกล่าวทำให้มีประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนได้พอสมควร แต่เนื่องจากว่าหลักสูตรในระดับ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า นั้นมีได้บรรจุหลักสูตรวิชา นิเทศการศึกษาไว้เลยจึงทำให้มีปัญหในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อยมาก แต่ปัญหานี้อาจหมดไปเพราะผู้บริหารโรงเรียนทุกคนที่มีไล่วานการศึกษาในระดับปริญญาตรีมาได้รับการคัดเลือกไปศึกษาต่อเพิ่มเติมอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งกล่าวว่าจะได้นำความรู้ด้านการนิเทศการศึกษามาจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป **ซึ่ง**

แต่ก่อนนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่คิดว่าเรื่องกรณีเหตุการณ์ศึกษาเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์โดยเฉพาะ ซึ่งทำรู้ไม่ว่าตนเองก็มีหน้าที่เหตุการณ์ศึกษาเหมือนกัน

สำหรับครู พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิงมีอายุ 18-32 ปี อายุราชการ 6-10 ปี วุฒิสถุศาสตรบัณฑิต หรือเทียบเท่า **อาจจะอยู่ในวัยที่มีความกระตือรือร้นดี** แต่ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องกรณีเหตุการณ์ศึกษาเลย คิดว่าเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์เช่นกัน แต่ปัจจุบันนี้ครูในจังหวัดสมุทรปราการได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีกันมาก ซึ่งอาจจะคาดหวังได้ว่าครูส่วนใหญ่ที่จะไม่มีความรู้ด้านการนิเทศการศึกษามาช่วยผู้บริหารโรงเรียนจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่อไป จึงอาจสรุปได้ว่า การปฏิบัติในด้านการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาน่าจะมีแนวโน้มดีขึ้น อันจะมีผลทำให้ประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนดีขึ้น นั่นคือการศึกษาของนักเรียนก้าวหน้าไม่อย่างมีประสิทธิภาพพลว

2. การปฏิบัติในด้านการจัดการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหาสาระ 8 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษานี้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ จากผลการวิจัย พบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูต่างมีความเห็นว่าได้มีการปฏิบัติในด้านการกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษานี้ในเกณฑ์พอ แต่ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนยังสูงกว่าครูเป็นรายขอทุกขอ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนโดยปฏิบัติในด้านการบริหารมาก แต่ครูยังเห็นว่าย่อย ความขัดแย้งในเรื่องนี้อาจเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนอาจเข้าใจไปเองว่าตนได้นิเทศการศึกษานี้ไปแล้ว และเข้าใจว่าครูที่ได้รับการนิเทศควรจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้ ส่วนครูอาจยังไม่เข้าใจคือพอจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนดำเนินในเรื่องกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาน้อยไป ซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้บริหารอาจมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้พอไปก็ได้ เพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิสถุศาสตรบัณฑิต ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า ซึ่งการศึกษาระดับนี้ไม่ได้เรียนเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในสถานศึกษา

สำหรับในเรื่องผู้บริหารโรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มนั้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก นั่นก็แสดงว่าผู้บริหาร

โรงเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องนี้จริง นับว่าเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมผู้บริหารโรงเรียนยอมรับความคิดเห็นของ
ครู ทำให้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมักถือความคิดเห็นของครูเป็นใหญ่และไม่เป็นประชาธิปไตยหมดไป
ผู้วิจัยคาดว่าในอนาคตอันใกล้ก็คงจะมีการจัดการนิเทศการศึกษาคำนึงมากขึ้น เพราะทั้งผู้บริหารโรงเรียน
และครูกำลังศึกษาค้นคว้าในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทกันมาก จึงหวังว่าคงจะได้นำความรู้ความรู้นี้มาปรับปรุง
กระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษามาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการ
วิจัยของวินัย ตะสดีตย์ โดยวินัย ตะสดีตย์ พบว่าการปฏิบัติจริงในค่านิยมผู้บริหารโรงเรียนและครูมี
ความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในค่านิยมนี้แตกต่าง
กันอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.2 ค่านิยมผู้บริหารโรงเรียนช่วยเหลือครูในด้านการปรับตัวของครู จากผลการวิจัย
พบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นวาทนเองได้ปฏิบัติกิจกรรมค่านิยมอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่า
อยู่ในเกณฑ์น้อย การที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกันนั้น ทั้งนี้จะเป็นเพราะไม่ว่าจะเริ่มการประเมินเทคนิครู
ใหม่ การช่วยเหลือครูที่บรรจุใหม่ เมื่อมีปัญหาและการส่งเสริมครูให้ได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันก็ดี บาง
ที่ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะปฏิบัติบ่อยครั้งแต่ครูไม่ทราบ เพราะเป็นเรื่องของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแน่นอน
ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความเห็นวาทนปฏิบัติกิจกรรมค่านิยมอยู่ในเกณฑ์มาก แต่เมื่อครูไม่คอยเห็น
ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมค่านิยม ก็ย่อมมีความเห็นวาทนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับ
ในเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์มากคือ การช่วยเหลือครูในเมื่อมีปัญหา
และขอรองมา ย่อมแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้พยายามช่วยเหลือครูและเป็นที่ยอมรับของครูได้

2.3 กิจกรรมด้านหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูมีความเห็นวาทนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมค่านิยมอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

¹ วินัย ตะสดีตย์, "สำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาคายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2522), หน้า จ.

ยังสูงกว่าครูเป็นรายข้อทุกข้อ แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูให้ความสำคัญต่อหลักสูตรที่อยู่ในเกณฑ์น้อยเป็นส่วนใหญ่ ทั้ง ๆ ที่การเรียนการสอนจะต้องยึดหลักสูตรเป็นสำคัญ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการไปนิเทศการศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ พบว่า มีหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไม่ครบทุกชั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่า ครูส่วนใหญ่จะยึดแบบเรียนของนักเรียนเป็นหลักในการสอนเท่านั้น ทำให้ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากครูไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ผู้วิจัยหวังว่าต่อไปเมื่อผู้บริหารโรงเรียนและครูได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ศึกษามาแล้ว คงจะพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมด้านนี้ให้ประสิทธิภาพต่อไป

2.4 กิจกรรมด้านอุปกรณ์การสอน จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าตนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย อาจเป็นไปได้ว่า เมื่อผู้บริหารโรงเรียนได้แนะนำให้ครูทราบถึงแหล่งอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดทำวัสดุต่าง ๆ มาให้ครูทำอุปกรณ์ และสนับสนุนให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาส่งเสริมการเรียนการสอนแล้ว ซึ่งเขาใจว่าอยู่ในเกณฑ์มากพอ แต่ครูยังมีความเห็นว่าที่ผู้บริหารปฏิบัติเช่นนั้นยังไม่พอเพียงสำหรับตน จึงเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรจะส่งเสริมกิจกรรมด้านนี้ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยจัดหางบประมาณเพื่อซื้ออุปกรณ์การสอนและวัสดุต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ครูจัดทำขึ้นใช้เอง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสอดคล้องดูแลและติดตามผลการทำอุปกรณ์การสอนและการนำไปใช้อย่างใกล้ชิด

2.5 กิจกรรมด้านปรับปรุงวิชาชีพครู จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าตนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย เมื่อดูจากภาคเฉลี่ยในเรื่องการส่งเสริมให้เขาอบรมสัมมนา ให้ครูศึกษาต่อ จัดให้มีบ้านพัก แจงข่าวสารและความรู้แก่ครู ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่า ได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากเหมือนกัน แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้จริง ส่วนในเรื่องส่งเสริมให้ครูไปสังเกตการสอนจากผู้อำนวยการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์น้อย ผู้บริหารโรงเรียนควรจะส่งเสริมให้มากกว่านี้ และจากผลการวิจัยด้านนี้ในเรื่องส่งเสริมให้ครูไปสังเกตการสอนจากผู้อำนวยการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรินทร์ นาคศิริอาภรณ์ พบว่า อาจารย์ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การไปเยี่ยมเยียนดูการ

สอนในระดับเดียวกันเป็นอีก 1 แต่ผลการวิจัยของ จำนวนพร วงษ์ถนอม พบว่า การส่งครูไปสังเกต การสอนยังโรงเรียนที่มีผู้ที่มีผลงานเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง² คำอธิบายผลการวิจัยของ บรรเทา กิติสีกดิ์ นั้นระบุว่า ใ้ครูไปดูการสอนในโรงเรียนที่ ทำการสอนดี ผู้วิจัยเห็นว่า การไปดูการสอนจากผู้ชำนาญการสอนตั้งในคณะครูโรงเรียนนี้ประโยชน์ อย่างยิ่งคือ เป็นการกระตุ้นใ้ครูต้นตัวเสมอ ครูมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นและได้รับแรงมุดอย่างที่ดี ทั้ง ยังทำให้ทฤษฎีเกิดความกระจ่างสว่างอีกด้วย อันจะมีผลทำให้ประสิทธิภาพของการสอนดีขึ้น

2.6 กิจกรรมคานส่งเสริมการทำงานร่วมกัน จากผลการวิจัย พบว่าโดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า ได้มีการปฏิบัติกิจกรรมคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย เหตุที่ผู้บริหารและครูเห็นว่า ได้ปฏิบัติกิจกรรมคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยเพราะ ไม่มีการตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแผนการสอน ไม่ได้เชิญ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เฝ้าในชุมชนมาร่วมกันปรับปรุงคานวิชาของโรงเรียน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยใน การไปเฝ้าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติกันอยู่จริง ต่างคนต่างทำ มิได้มีการร่วมมือกันทำมากเท่าที่ควร ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมคานนี้ให้มาก โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ กับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพ ผู้นำในชุมชนให้มาร่วมปรับปรุงคานวิชาการโรงเรียน อันมีผลทำให้เด็กมีความ รู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

¹ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์, "การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 102-104.

² จำนวนพร วงษ์ถนอม, "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 53-54.

³ บรรเทา กิติสีกดิ์, "การศึกษาค้นคว้าวิจัยในการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ระดับประถมศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 137.

2.7 กิจกรรมด้านส่งเสริมการค้นคว้าทดลอง จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่างานใดปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย เรื่องที่ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่าได้มีการปฏิบัติมากได้แก่ การจัดทำบันทึกการสอน จึงเห็นได้ว่ามีการส่งเสริมเรื่องนี้จริง ส่วนเรื่องการทดลองในชั้นกิจกรรม การวิจัยสอนแบบต่าง ๆ การค้นคว้าหาวิธีสอน และวิธีทำอุปกรณ์ใหม่ ๆ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ได้ปฏิบัติมาก แต่ครูเห็นว่าน้อย เมื่อดูจากสถิติ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ.สูง จึงทำให้มีแนวความคิดไม่กว้างไกล ผู้บริหารมีงานอื่นมากอยู่แล้วและครูมีงานสอนมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะได้ค้นคว้าทดลองในเรื่องเหล่านั้น จึงเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์น้อย จากประสบการณ์ในการไปนิเทศการศึกษาไปโรงเรียนยังเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ทำอะไรเปลี่ยนแปลงในเรื่องเหล่านี้มากเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมด้านนี้ให้มากขึ้น

2.8 กิจกรรมด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า ได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยในการที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยอาจจะเป็นเพราะขาดความรู้ในเรื่องการวัดผล ประเมินผลหรือการวิจัยเบื้องต้น ในเรื่องการส่งเสริมความรู้ด้านนี้สามารถทำได้โดยไปเข้ารับการอบรมสัมมนา ด้านการวัดผล ประเมินผลจากสถาบันชั้นสูง หรือเสนอแนะให้ผู้บริหารระดับสูงจัดสัมมนาในเรื่องเหล่านี้ ทั้งระดับกรมโรงเรียน อำเภอและจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากโดยเฉพาะได้แก่โรงเรียนขาดงบประมาณ ผู้บริหารระดับสูงไม่ให้ความสำคัญหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน ครูบางคนขาดความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงวิชาที่ตนเองสอน ผู้บริหารมีงานอื่นมากเกินไปจึงไม่มีเวลาปรับปรุงโรงเรียน ขาดบุคลากรทำหน้าที่ด้านการศึกษาโดยเฉพาะ

ในเรื่องงบประมาณนั้นเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าหน่วยงานใดก็ตามหากขาดงบ งบประมาณย่อมจะปฏิบัติงานได้ยาก แม้แต่โรงเรียนก็จำเป็นหากองโรงเรียนไประดมมาจัดการศึกษาเช่นกัน เช่น มีอุปกรณ์การสวนและปรับปรุงโรงเรียน เป็นต้น แต่โรงเรียนในระดับประถมศึกษาจะได้รับงบประมาณไม่มากนักใน

แต่ละปี ทั้งนี้เพราะมีจำนวนโรงเรียนมากจึงได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะได้รับงบประมาณน้อยก็ตาม โรงเรียนก็พอที่จะแก้ปัญหาได้โดยการจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับนั้น หรือมีอีกหลายวิธีในการหาเงินมาปรับปรุงโรงเรียน เช่น จัดงานโรงเรียน จัดขายอาหารกลางวันในราคาถูกแก่คนในชุมชน การจำหน่ายสินค้าทำถรณ์ของนักเรียน เป็นต้น

ในด้านการศึกษาอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งจำเป็นมากในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพราะหลักสูตรประถมศึกษา ปี 2521 เน้นเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอนมาก เนื่องจากอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเข้าใจ ช่วยให้เกิดประสบการณ์หลายด้าน เกิดความจำ นอกจากนี้ก็ยังช่วยประหยัดเวลาในการสอนอีกด้วย แต่ว่าโรงเรียนบางโรงเรียนยังขาดอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นอีกมาก เช่น โสตทัศนูปกรณ์ ชุดการเรียนการสอน เป็นต้น ในเรื่องนี้เหล่านี้อาจแก้ปัญหาได้โดยโรงเรียนจัดซื้อมาหรือขอยืมจากหน่วยงานอื่น และครูในโรงเรียนก็ช่วยกันจัดทำขึ้น

ในด้านผู้บริหารระดับสูงไม่ให้ความสนใจหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพยายามสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนให้ผู้บริหารระดับสูงทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนว่าก้าวหน้าไปอย่างไรในเรื่องการสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนนั้น นอกจากด้านความเป็นเลิศทางวิชาการแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะกิจกรรม 2 อย่างที่โรงเรียนควรส่งเสริมคือ ด้านคนครู และด้านศิษย์ กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ใหญ่ปกครองหรือประชาชนในชุมชนเกิดความรักรักโรงเรียน และเมื่อบุคคลเหล่านั้นมีความรักรักโรงเรียนแล้ว ต่อไปทางโรงเรียนก็มีความจำเป็นที่จะขอความช่วยเหลือ ผู้วิจัยเชื่อแน่ว่าคงจะได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนนั้นด้วยดี เมื่อทุกอย่างมีการเคลื่อนไหวในทางที่ดีก็จะเป็นผลสะท้อนให้ผู้บริหารระดับสูงเกิดความสนใจและสนับสนุนในโอกาสต่อไป

ในเรื่องการขยายความกระตือรือร้นใ้บุคลากรที่จะปรับปรุงวิชาชีพของตน เรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถอยกระดานให้ครูคืนตัวอยู่เสมอ เช่น ส่งไปศึกษาค้นคว้า ส่งไปประชุมปฏิบัติการ ประชุมสัมมนาทางด้านวิชาการ ส่งไปปฏิบัติงานทางด้านวิชาการ จัดลยพะระรางวัลครู ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารระดับสูง จัดทัศนศึกษาม้างเป็นบางครั้งเพื่อไปดูการปฏิบัติงานของโรงเรียนดีเยี่ยมหรือโรงเรียนพัฒนาการประกวด ทั้งนี้เพื่อจะได้เกิดแนวคิดในทางสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาในวิชาที่ตนเองสอนได้

สูงขึ้น อันจะมีผลทำให้การเริ่มการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในเรื่องผู้บริหารโรงเรียนมีงานทำอื่นมากจึงไม่มีเวลาปรับปรุงโรงเรียน เรื่องนี้เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ไม่ยากนัก โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านต่างๆของโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความรู้ในเรื่องเหล่านั้นแก่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการหาหนังสือ เอกสาร มาให้ศึกษาหรืออาจจะบอก รับวารสารทางวิชาการจากแหล่งต่างๆ หลังจากมอบหมายให้รับผิดชอบงานต่างๆไปแล้ว ควรจะมีการติดตามผลทุกระยะ และควรมีการประเมินผลงานเพื่อที่จะได้ปรับปรุงรอบพระองค์ต่างๆต่อไป เมื่อผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ดังนี้แล้ว ผู้วิจัยคาดว่าปัญหาในเรื่องนี้คงจะหมดไป

ในเรื่องขาดบุคลากรทำหน้าที่คานการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะนั้น ควรแก้ปัญหานี้ด้วยการตั้งผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ช่วยกันทำงานคานนี้ และเมื่อตั้งแล้ว ควรได้ไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ หรือผู้บริหารโรงเรียนเชิงอุดมศึกษาในเทศก์ของจังหวัดมาให้คำแนะนำในคานการนิเทศการศึกษาก็ได้ หรืออาจจะเสนอให้ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจัดสัมมนาทางคานนี้โดยเฉพาะ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อันจะมีผลทำให้การศึกษารองนักเรียนเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

คานการ ะบวนการคานงานนิเทศการศึกษา

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ปฏิบัติในคานการ ะบวนการคานงานนิเทศการศึกษายู่ในเกณฑ์น้อย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรจะจัด ในเรื่องเหล่านี้คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในโครงการนิเทศการศึกษา กำหนดตัวผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการนิเทศการศึกษา ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมให้ครูรู้จักประเมินผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนและวิธีที่ ประเมินผลโครงการนิเทศการศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูขาดความรู้ทางด้านการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูควรจะไปศึกษาหาความรู้ทางด้านการนิเทศการศึกษาเพิ่มเติม เช่น ไปเข้ารับการอบรม สัมมนา ทางด้านนี้ตามที่สถาบันอื่น ๆ จัด หรือศึกษาหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร ต่างๆ หรือขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ใกล้
 งานกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

1. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติในลักษณะการนิเทศการศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมด้านหลักสูตร การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และงานการประเมินผล

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์น้อยคือ เรื่องการจัดประชุมนิเทศครูที่บรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ การส่งครูไปสังเกตการสอนจากผู้ชำนาญการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมใน
 ด้านนี้ให้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนขาดงบประมาณและอุปกรณ์การสอนมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมหาแหล่งที่จะขอความช่วยเหลือทางการเงินและ
 อุปกรณ์การสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการ กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการ กิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษา และกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา